

גליוני בים דרד

משיעודי הגאון הגדול רבי מיכל זילבר שליט"א

שנה א | גליון ד

דחבה מני ים

פרשת וירא

עמוד ההסד - פרסום האמונה

(א) הלך אחר מדותיו. (ב) ביקור חולים. (ג) יושב ומצפה. (ד) מחפש מעצמו. (ה) גדולה הכנסת אורחים. (ו) הקפיד על עבודה זרה. (ז) תכלית הכנסת אורחים. (ח) משל הבורא אכלתם. (ט) תוקף האמונה. (י) ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. (יא) משלי תשלמו, משל הבורא תשבחו.

אֲנָשִׁים, מִיַּד וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם הוּא בַעֲצָמוֹ, וְלֹא שׁוֹלַח אֶת אֲלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ, אוֹ שֶׁאֵר שֶׁמִּשְׁיֹו שִׁילְכוּ לְקִרְוֹא לְהֵם, אֲלֵא הוּא בַעֲצָמוֹ רִץ אֲלֵיהֶם. וּבִיקֵשׁ מֵהֶם שִׁיכְנִסוּ אֵלָיו, וְכִשְׁלֵא רְצוֹ הַתְּחַנֵּן אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר אֲדָנָי אִם נָא מְצִאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ, וְאֹמַר וְאֶקְחָה פֶת לַחֵם וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶם אַחֵר תַּעֲבֹרוּ כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם.

מחפש מעצמו

ובזה נתבאר חביבות הכנסת אורחים של אברהם אבינו, שכן בדרך כלל איש שמכניס אורחים אינו הולך לחפש אורחים, אלא באם מזדמן לידו אורח הוא מכניסו לביתו, וגם זו היא מעלה גדולה, דהרבה אנשים אינם מוכנים להכניס אורחים, אלא יסכימו ליתן נדבה גדולה וכדומה העיקר שלא יבוא אליו לביתו, אך אברהם אבינו בעצמו מחזר אחר האורחים.

גדולה הכנסת אורחים

ובגמרא שבת (קכז, א) איתא: "אמר רב יהודה אמר רב, גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב וַיֹּאמֶר אֲדָנָי אִם נָא מְצִאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר וְגו'". ולכאורה יש להתבונן בדברי חז"ל אלו, מהיכן למד אברהם אבינו שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה, הרי לכאורה אין לך דבר מעולה מקבלת פני שכינה, ואיך יעזוב את הרב כדי להקביל פני עבדים בעלמא. ויש לתרץ דהיה פשוט לאברהם אבינו שזו היא מצות מלך, דהאדם הגיע לעולם הזה בשביל לקיים מצותיו, ואם כן אפילו שהקדוש ברוך הוא הגיע לבקרו אבל ודאי עיקר תכלית קיומו בעולם בשביל לקיים מצותיו יתברך, ולפיכך היה פשוט לאברהם שהוא צריך לעזוב את השכינה ולרוץ להכניס אורחים.

יש עובר ושב להכניסו לביתו, ואפילו שהוציא חמה מנרתיקה ואין נפש חיה בחוץ, אברהם אבינו בעצמו יושב ומצפה, וכאשר סוף סוף נִירָא וְהִגִּה שְׁלֹשָׁה

פנייה מן הים

משתחווים לאבק רגליהם

"יִקַּח נָא מַעֲט מִיָּם וְכַתְּבֵהוּ לְגַלְיָכֶם וְסַעֲדוּנוּ סַחַת סַעֲדָן" (בראשית יח, ד). פירש רש"י: "וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם - כסבור שהם ערביים שמשתחווים לאבק רגליהם". הקשה המהר"ל (גור אריה בראשית יח, ד): "יש מקשים איך היו עושים אלהות אבק שברגליהם, ואין זה קשיא, דאם כן יקשה לך "זָבֹוב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן" (מ"ב א, ג) שהיו משתחווים לזבוב, ומאי ממש יש בזבוב שיהיה מתירא מן הזבוב". מוסיף המהר"ל: "ועוד דע כי הערביים הם נוסעים ממקום למקום, ואין להם חנייה וישוב רק הם יושבי אוהלים, ולפיכך הם הולכי דרכים ויש להם אבק ברגליהם תמיד, ולפיכך הם משתחווים לאבק, שהערביים היו אומרים שהם נתונים תחת שר הדרך, שהרי הם הולכי דרכים תמיד, ולפיכך היו הערביים משתחווים לאבק שברגליהם - שהוא אבק דרכים. וכמו שהעובדים למזל טלה היו עובדים לבהמות, מפני שהבהמות במזל טלה, כך הערביים מפני שהיו עובדים למזל הדרך - לכך היו משתחווים לאבק דרכים שברגליהם".

וכעין זה מצינו גם כן לעבודה זרה 'זבוב', ועיין בספר כלי יקר למהר"ש לאניידו על מלכים (ב' א, ב) שכתב: "שמעתי מפי קדוש החכם השלם המקובל האלהי כמהר"ר משה קורדובירו ז"ל... כי בת פרעה אשת שלמה ברצותה לעשות עבודת אלילים שאלה מאת שלמה לאמר תן לעבודת אלילים שלי איזה דבר, והיה זבוב אחד על לבוש שלמה ודרך לעג א"ל תקחי זה הזבוב, והרשעה הזאת לקחתו ויסדה עליו ע"א על שמו, והוא בעל זבוב אלהי עקרון". (35ו וירא פא ונתבאר בארוכה בספר בים דרך על התורה פרשת בחוקתי מאמר יב)

הלך אחר מדותיו

"וַיִּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מְמָרָא וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם". פירש רש"י: "וירא אליו - לבקר את החולה". ובא ללמדנו לדבוק במדותיו של הקדוש ברוך הוא, כמו שמצינו בגמרא סוטה (יד, א): "ואמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב (דברים יג, ה) אַחֲרַי ה' אֱלֹקֵיכֶם תִּלְכּוּ, וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלא כבר נאמר (דברים ד, כד) כִּי ה' אֱלֹקֵיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא, אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, מה הוא מלביש ערומים דכתיב (בראשית ג, כא) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹקִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם אֵף אֶתֶּה הַלְבַשׁ עֶרּוּמִים. הקדוש ברוך הוא בִּיקֵר חוֹלִים דְּכָתִיב (בראשית יח, א) וַיִּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנֵי מְמָרָא אֵף אֶתֶּה בִּיקֵר חוֹלִים". וכן פסק הרמב"ם בהלכות דעות - מידות, (פ"א, ה"ה-ו): "ומצוין אנו ללכת בדרכים האלו הבינונים, והם הדרכים הטובים והישרים שנאמר (דברים כח, ט) וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָּיו. כך למדו בפירוש מצוה זו, מה הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון".

ביקור חולים

אלא דרש"י הוסיף: "אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בשלומי". ומשום דמצות ביקור חולים כוללת בתוכה שני דברים, האחת עצם הביקור האם הוא צריך משהו מלשון ביקורת. ובנוסף לכך יש גם מצוה לשאול בשלומי, שכן עצם ההתענינות במצבו ובהרגשתו מקילה על החולה.

יושב ומצפה

אמנם אף על פי שהיה אברהם אבינו ביום שלישי למילתו, והקדוש ברוך הוא בא לבקרו, היה יושב פתח האוהל לראות אם

^א כמפורש בגמרא (נדרים מ, א) מעשה דר' עקיבא עי"ש. ולכן יש מצוה גם בדרישת שלום החולה, כיון שבעצם השאלה שמתעניינים בו זה מיטיב את מצב החולה, כמו ששמענו על אנשים זקנים שהיה להם קורונה ונפטרו לעולמם ל"ע מחוסר התענינות. וכן עכשיו אדם שנעדר מבית הכנסת תקופה וחוזר, זה דבר טוב להתעניין בשלומי משום חסד.

^ב עיין בבא מציעא (פ, ב). ששלחו ולא מצא ואמר לית הימנותא בעבדי, ולכאורה קשה הרי האמת היה כדברי העבד. ועיין מה שנתבאר בזה בארוכה בספרנו בים דרך על התורה פרשת וירא מאמר א.

הקפיד על עבודה זרה

ואמר להם: "יִקַּח נָא מֵעַט מִיָּם וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ פֶתַח הָעֵץ". ופירש רש"י: "וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם - כסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו". כי אפילו שהכנסת אורחים כל כך חשובה לאברהם אבינו, עד כדי כך שביום השלישי למילתו יושב כחום היום ומצפה לאורחים, וכאשר רואה אנשים הוא עצמו רץ לקראתם, ואומר לקדוש ברוך הוא להמתין לו עד שירוץ ויכניס את האורחים, ומשתחוה להם ארצה, אך מכל מקום להכניס עבודה זרה לביתו הוא לא מוכן ואפילו לרגע, שכן אברהם אבינו הוא ראש המאמינים, ואם הוא עוזב את השכינה ורץ לעשות מצוה אחרת לנחת רוח לשכינה, אם יכניס עבודה זרה לביתו מה יועיל כל מצות הכנסת אורחים דיליה? ואברהם אבינו הוא ראש המאמינים ואינו מוכן שיהיה בביתו אפילו רגע אחד עבודה זרה.¹

תכלית הכנסת אורחים

ובאמת כל תכלית הכנסת אורחים היה להגדיל שמו יתברך בעולם, כמו שנאמר (בראשית כא, לג): "וַיִּטַּע אֶשֶׁל בְּבֶאֱר שְׁבַע וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל עוֹלָם". ופירש רש"י: "על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקדוש ברוך הוא אלוה לכל העולם. לאחר שאוכלים ושותים אומר להם ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם". ובמדרש (בראשית רבה מט, ד) מצינו תוספת דברים: "אברהם היה מקבל את העוברים ואת השבים, משהיו אוכלים ושותים אמר להם ברכו, אמרו ליה מה נאמר, א"ל אמרו ברוך אל עולם שאכלנו משלו, אם מקבל עליו וברוך הוא אכיל ושתי ואזיל. ואי לא הוה מקבל עליה וברוך, הוה א"ל הב מה דעלך. ואמר מה אית לך עלי, הוה א"ל חד

קסיט דחמר בעשרה פולרין, וחד ליטרא דקופר בעשרה פולרין, וחד עיגול דריפתא בעשרה פולרין, מאן יהיב לך חמרא במדברא, מאן יהיב לך קופר במדברא, מאן יהיב לך עיגולא במדברא, מן דהוה חמי ההיא עקתא דהוה עקי ליה הוה אמר ברוך אל עולם שאכלנו משלו".

משל הבורא אכלתם

משמע מינה, דאברהם אבינו היה כופה על האורחים לברך לשם ה' על ידי שהיה מבקש מהם מחירים מופקעים על כל מה שאכלו ושתו, באמרו שבמדבר המחיר יקר הרבה יותר, דמי יתן לך לאכול ולשתות באמצע הדרך. ולכאורה הוא דבר תימה וכי כך ראוי שיתפרסם שמו יתברך בעולם, והרי כאשר אברהם אבינו היה מחייב את האדם לשלם לו סכום כל כך גדול על האוכל אם אינו משבח לבורא יתברך, הרי זה כמי שכופה על דבר מצוה, ואולי אם היה אומר להם מראש שהוא דורש שיכירו ויודו לבורא יתברך לא היו מתרצים להכנס אליו.

תוקף האמונה

אלא הביאור בזה הוא כדפירש רש"י: "סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם". והיינו שאברהם אבינו האמין כך במציאות והיה רואה זאת בעיניו כביכול, אם כן לא היה זה העמדת פנים, אלא העמדת המציאות. וכיון שאברהם אבינו האמין בכך באמונה שלימה דמשל מי שאמר והיה העולם אכלתם - כולם ידעו והבינו שהאמת היא כך.

ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו

וכמו שחביב גבן לבאר את דברי רש"י בריש התורה: "ומה טעם פתח בבראשית, משום (תהלים קיא ו) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם

לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". ולכאורה מה תשובה יש לגוי בכך שזה כתוב בתורה, הרי הגוי אינו מאמין בתורה. אלא אם אנחנו נדע שהאמת היא כך, אפילו גוי גמור יבין ויודה שארץ ישראל שייכת לבני ישראל. ומה שהגויים אינם מאמינים הוא, בגלל שלדאבוננו יש לנו אחים תועים מבני ישראל שלא מאמינים.

משלי תשלמו, משל הבורא תשבו

וכך אמר להם אברהם אבינו אם סבורים אתם שמשלי אכלתם, צריכים אתם לשלם כפי הראוי לשלם באמצע המדבר טבין ותקילין, שכך אני גובה על האוכל והשתיה שלי, כי אם אתם לא מאמינים שהכל מהבורא יתברך אלא משלי אכלתם, בבקשה תשלמו את המחיר היקר שאני גובה על כך. אבל אם תדעו שמשל מי שאמר והיה העולם אכלתם, הרי הקדוש ברוך הוא נותן לנו הכל בחינם, וכמו שמצינו בגמרא בבא מציעא (פו, א): "רבי שמעון בן חלפתא בעל בשר הוה, יומא חד הוה חמימא ליה, הוה סליק ויתיב אשינא דטורא, [עלה לישב בראש ההר] אמר לה לברתיה בתי הניפי עלי במניפא, ואני אתן לך ככרין דנרד, [אמר לבתו הניפי עלי במניפה ואני אתן לך ככר של נרד], אדהכי נשבא זיקא אמר כמה ככרין דנרד למרי דיכי", [בנתיים נשבה הרוח, אמר כמה ככרות של נרד צריך לתת לבעליו של רוח זה]. וזו היא מעלת אברהם אבינו ראש המאמינים שהשריש אמונה בעולם והקריא את שמו יתברך בפי הבריות, שבכך כולם ידעו והבינו שמשל מי שאמר והיה העולם הם אוכלים, הדא הוא דכתיב: "וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֵל-עוֹלָם". (350 וירא פא)

מזכר מן הים

יומא דין היא הכא למחר לית היא הכא". ואמנם דלאו כל אדם כהלל, אך עם נפשו וודאי כל אחד עושה חסד, רק שצריך גם להתגבר לעשות חסד עם אחרים, וכאשר עושים חסד עם אחרים, אזי עולם חסד יבנה, ובזה הוא דבק במידותיו של הקדוש

עולם חסד יבנה

זאת יש לנו לידע, שהעולם עומד על חסד, וחסד פירושו להטיב לשני לעשות עמו חסד, ובאמת יש אנשים שכשהם אוכלים הם עושים חסד עם גופם, כמו דמצינו במדרש (ויקרא רבה לד, ג) בהלל שאמר לתלמידיו: "והדין נפשא עלובתה לאו אכסניא הוא בגו גופא,

¹ שאל אותנו משגיח כדת מה לעשות היות והוא גילה שתי בחורים עם מכשירים טמאים, ורוצה לזורקם מהישיבה. ראשית כל אמרנו שעדיין יש תשובה בעולם והם יכולים לחזור בהם ולכך לא לזורקם מהישיבה, ועל מה שיש להם מכשירים טמאים, העצה היא שיחרים מהם את המכשיר אבל לא יניח אותו אצלו, כיון שהם יגידו שהמשגיח רוצה לראות מה יש בו במכשיר האסור. אלא יקרא להם אליו לחדר עם המכשירים הטמאים ויביא להם פטיש שישברו בעצמם את המכשירים הטמאים.

² וכן נהג יעקב אבינו כל זמן היותו בבית לבן הארמי, כמו שהבאנו בספרנו בים דרך תורה פרשת ויצא (מאמר ג אות ג, ומאמר ז אות ג) את דברי הספר חסידים (סימן תתשנז): "אין ליכנס בבית עבודה זרה, שנאמר גבי אליעזר (בראשית כד, לא) וְאֶנְכִי פִתִּיתִי הַבַּיִת, ומה שהיה יעקב בבית לבן לא היה נכנס באהל". והיינו דיעקב אבינו שהיה אצל לבן עשרים שנה, ואף על פי כן לא נכנס לביתו אפילו פעם אחת כיון שאסור להכנס לבית עבודה זרה, וזהו פשטותו אמרו (בראשית לא, מ): "הַיְיִתִּי בַיּוֹם אֶכְלְנִי חֶרֶב וְקָרַח בְּלִלְיָהּ וַתֵּיָד שְׁנַתִּי מֵעֵינַי". כי יעקב אבינו פשוט ישב ברחוב כדי שלא להיות בבית לבן יחד עם עבודה זרה. והיינו טעמא דיעקב אבינו הוא ממשיך האמונה של אברהם זקיננו ויצחק אביו. שהרי אנו מאמינים בני מאמינים בני אברהם יצחק ויעקב, אך שורש האמונה הוא אברהם אבינו, ויצחק בנו המשיך דרכו להיות היחיד המחזיק באמונה תמה בבורא, ואחרינו יעקב אבינו, וכמו שאברהם אבינו לא הכניס לביתו עבודה זרה אפילו רגע אחד, כך גם יעקב אבינו לא נכנס אפילו רגע אחד לבית לבן.

מעשה מן הים

הכנסת אורחים כדבני

ידוע המעשה באחד הצדיקים שהיה מכניס אורחים מאד גדול, והיו יושבים אצלו הרבה זמן, והיה נוהג בפשיטות עד שפעם אחת ניגש אליו אחד העניים, ואמר לו כמדומה שאתה נמצא כאן זמן יותר ממני, וכי בעל הבית אינו מקפיד על כך, ענה לו אותו מכניס אורחים ודאי שאינו מקפיד, הינך רואה כמה זמן אני כאן ולא אמר לי אדם דבר מעולם. (840 וירא פב)

להעלות את ההשגות חסד מקרי

דרכינו להזכיר דברי מו"ר אדמו"ר הנתיבות שלום זיע"א ששאלו הגאון הרב מפונוביז' זצ"ל האם גם במדבר היה חסד, שהרי אמרו על שעת יציאתם ממצרים: "שאיין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים" (בכורות ה, ב). אם כן איזה חסד היה יכול להיות במדבר, ואם תאמר במאכל, והרי ירד מן לכל ישראל. נענה אדמו"ר הנתיבות שלום ואמר, שהחסד היה בכך שהעשיר אמר לעני שכיון שבמן היה כל מיני הטעמים שהאדם היה חושב, אל תחשוב על המאכלים הפשוטים שאתה מכיר, אלא יש דברים יותר טעימים כגון ברוז

צלוי, וכל מיני מטעמים, וסיים הרה"ק חזינן מינה שלהעלות את ההשגות של השני חסד מיקרי, ובאמת מו"ר מסר כל חייו בשביל זה להעלות את ההשגות של הציבור. וכן הוא העיקר בגמילות חסדים להעלות את ההשגה של השני, והוא להזריח את האור לאחרים, לעודד את האחרים שהוא גם כן יכול ללמוד דף גמרא ליום ללמוד ולהבין, וזהו העבודה המוטלת עלינו, ואנו יכולים וצריכים לעשות.

אכשר דרא - בניחותא

ובאמת גם בזה 'אכשר דרא' דחזינן את מפעל הדף היומי, שכל אחד עושה בזה כפי יכולתו, זה עושה קיצור דף היומי והאחר עושה דף היומי במתכונת אחרת, הרי זה מורה עד כמה אנשים מחפשים עצות כיצד להסביר לאחרים את הגמרא, והוא דבר גדול שלא היה מעולם, שכן פעם היה שיעורים בעין יעקב, ותו לא, ואילו עכשיו למשל לומדים גמרא תמורה, שבמסכת זו על כל מילה יש שלושה גרסאות, ואפילו הכי היום לומדים זאת ומלמדים לאחרים, והוא דבר שלא היה מעולם. אמנם המהר"ם שפירא היה הראשון בעל החלומות, אך עד הדור האחרון לא היתה כזאת. והוא הוא אכשר דרא בניחותא, ולא בתמיה, שכן יש גמ"ח ויש אמת, אבל כאן זה חסד ואמת ובה יכופר עוון, ועל ידי זה נזכה לצאת מהגלות. (73n מסעי ט)

דבר בעיתו

בצל כנפיו יחסיון

מצוה לספר את הניסים ונפלאות שנעשו עם מו"ר הרב אברמסקי זצ"ל. בעת שהיה הרב של לונדון, היה צריך לערוך שם גט, והיו נוהגים שהדיינים ישבו עטופים בטלית, באמצע הדיון, הנאצים ימ"ש התקיפו את לונדון ב'בליץ', ונפל טיל בתוך בית הדין שבו ישב הרב אברמסקי, והאשה שביקשה את הגט יחד עם המייצג שלה נפטרו, וכל הנוכחים ברחו חוץ מהרב אברמסקי, וכששאלו אותו מדוע הוא לא ברח מפני הפחד מהטיל, ענה והרי היינו עטופים בטלית ואמרנו 'בצל כנפיו יחסיון', ואדם שעטוף בצל כנפיו יתברך אין לו ממה לפחד. ואל תאמר שמו"ר לא היה מפחד, שכן פעם כאשר הגענו אליו במוצאי שבת הוא הזהיר אותנו שלא נלך רגלי, משום שהוא ראה זאב גדול. והנהג אמר לנו שלא נחשוש כי לא היה זה זאב, אלא סך הכל כלב קטן, אבל בגודל אמונתו לא נע ולא זע אפילו בהתקפת טילים. (15 נשא שבועות תשפב)

איתא במדרש (איכה רבה פתיחה ל): "ארבעה מלכים היו מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן דוד ואסא ויהושפט וחזקיהו, דוד אמר (תהלים יח, לח) אֶרְדּוּף אוֹיְבֵי וְאֶשְׁיֵגֶם וגו', אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה כן, הדא הוא דכתיב (ש"א ל, ז) וַיִּכְּם דָּוִד מִהַגִּשְׁף וְעַד הָעֶרֶב לְמַחְרָתָם וכו'. עמד אסא ואמר, אני אין בי כח להרוג להם אלא אני רודף אותם ואתה עושה, אמר לו אני עושה שנאמר (ד"ה ב, יד, יב) וַיִּרְדְּפֵם אֶסָא וגו', לפני אסא אין כתיב כאן אלא לפגי ה' וּלְפָנַי מִתְּנֶהוּ. עמד יהושפט, ואמר אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף, אלא אני אומר שירה ואתה עושה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה, שנאמר (ש"ס כ, כב) וּבְעֵת הַחֲלוֹ בְרָנָה וַתְּהַלֵּהוּ וגו'. עמד חזקיהו ואמר, אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה, אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה, שנאמר (מ"ב יט, לה) וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מִלְּאָךְ ה' וַיִּבֶן בְּמַחְנֶה אֲשׁוּר".

הרי לנו ד' דרכים איך לצאת למלחמת האויבים, דוד המלך עשה השתדלות גדולה, שהכין עצמו גם לרדוף את האויבים וגם להשיגם ולהרגם. חזקיהו המלך הוא הקטין ביותר בהשתדלותו, שאינו מוכן אפילו לומר שירה, רק לישן על מטתו והקדוש ברוך הוא יעשה לו הנצחון. ואל יהיה דבר זה קל בעיניך, כאילו כל אחד יכול גם כן לישן

על מטתו והקדוש ברוך הוא יעשה בשבילו המלחמה, וכי האם ראית פעם אדם שהאויב מתדפק על חומות עירו ומאיים לבקעה, והוא הולך לישן על מיטתו בלא דאגה. וודאי היה לחזקיהו המלך במה שהיה הולך לישן על מיטתו מדרגה נוראה של אמונה ובטחון בה' בשלימות גדולה עד מאוד.

אלא דהא גופא יקשה על אדוננו דוד, דודאי אף הוא היה שלם במדת הבטחון כמו חזקיהו, ולמה קיבל על עצמו לילך לרדוף וגם להשיגם, מפני מה לא נקט בדרכו של חזקיהו המלך, לישן על מטתו והקדוש ברוך הוא יעשה למענו את המלחמה, ועיין ענף יוסף על המדרש מה שהאריך בזה, דאדרבה דוד המלך הוא ניהו השלם במעלתו, שלפי זכותו השלימה זכה לרדוף את האויבים ולהשיגם.

ונראה לבאר חילוק המדרגה באלו הארבעה מלכים, דבאמת הקדוש ברוך הוא הוא העושה המלחמה, כאמרם: "מלחמות אני עשיתי", אבל אף על פי כן האדם צריך לישא באחריות ולעשות את אשר בכוחו לקום ולרדוף את אויבי ה', ומה שאין בכוחו לעשות הקדוש ברוך הוא משלים בעדו. ולכך אברהם אבינו היה "רודף את האויבים", אף על פי שהקדוש ברוך הוא עשה בשבילו את המלחמה. וכן דוד המלך שהיה בכוחו לרדוף אויביו ולהשיגם, היה עושה בכוחו והקדוש ברוך הוא משלים בעדו, דודאי אף דוד המלך לא היה נלחם מצד כוחו בלבד, כמו שמצינו בגמרא מועד קטן (טז, ב): "שהיה זורק חץ ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת", וזה לא אפשרי בכוח אנושי כמובן, רק שדוד המלך היה עושה את אשר בכוחו והקדוש ברוך הוא משלים בעדו.

ואדרבה דרגתו של דוד המלך היתה מעולה מדרגתו של חזקיהו המלך, דכאשר האדם מקבל הכל בסיוע עליו, נקל עליו להודות שהכל בא בסייעתא מן שמיא. אבל כאשר האדם עושה השתדלות, הרי הוא קרוב אל המחשבה שאחר ככלות הכל לולי עזרתו לא היה מתחולל כלום, וכמו שנאמר (דברים ת, ז): "וְאִמְרֵתָּ בְּלִבְבְּךָ כִּחֵי וְעַצְם יָדִי עָשָׂה לִי אֵת הַחֲחִיל הַזֶּה". אבל דוד המלך גם אחר כל ההשתדלות הכיר וידע שהכל בא מעזרתו יתברך, וכמו שאומר בתהלים (כב, א): "ה' רָעִי לֹא אֶחְסֶר", כל מה שיש לי הכל בגלל שהקדוש ברוך הוא "רועה אותי", ואף על פי שהיה דוד המלך מלא באוצרות ומשמשים לרוב, לא היה משליך יהבו אלא אל הקדוש ברוך הוא הממלא חסרונו. (ביום דרך תורה פרשת במדבר - מאמר 1)

הספרים שבהוצאתנו

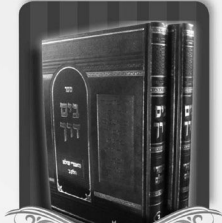
שיעורים ערוכים על כל המסכת מדישא עד גמירא, פסחים, יומא, גיטין, קדושין.

אוצר בלום של מאמרים נפלאים לבאר הפרשה עם ענייני ההפטרות

ענייני שבת, מ"ב מאמרים על מעלות השבת וסדר מצוותיה.

מאמרים נפלאים על סדר בריאת העולם, קנין ארץ ישראל, משכן, מקדש, קרבנות.

קונטרסי המועדים יחד ראשונים וזמן היתרון ענייני ל"ג בעומר ענייני ימים נראים ענייני תג השואה, ענייני תוכה

אוצר פנינים על סדר ההגדה משולב עם נוסח ההגדה בהוצאה מארית עינים.

לפרטים והזמנות: 072-2-5401167 . 5401157@gmail.com
הפקה ראשית: ספרים שיווק והפצה 3100946@gmail.com

בסיעתא דשמיא

הושלמה הסידרה

בים דרך

משיעוריו המפורסמים של הגאון הגדול רבי מיכל זילבר שליט"א

מחיר מיוחד להגל ההוצאה

למשלוחים עד הבית 0556712159

ימי הירלוא - ממניחות ים

ב"ג מרחשוון תר"ץ - רבי משה ב"ר יעקב מינדרד זצ"ל

שטיקל תורה לבדיקה, וכאשר ר' משה קרא את הכתוב, עיקם מעט את פניו. והגר"ח עשה תנועה עם היד שאם כן חידוש זה אינו אמת. אמר לו ר' משה והרי עוד לא אמרתי דברי, ענה לו הגר"ח מבריסק, שכבר אינו צריך לומר, שכן ראה שאין דעתו נוחה עם חידוש זה. (12 בהר פב)

קדושת מערת המכפלה
סיפר לנו ר' יואל אשכנזי, שפעם אחת כשנסע לחוץ לארץ פגש את ר' משה מינדרד זצ"ל, אמר לו ר' משה, והרי אתה נוסע עכשיו

גדולתו וענוותנותו
בסלונים היה את החסיד הידוע רבי משה מינדר זצ"ל, שהיה גאון גדול בנגלה ובנסתר, והיה מסתיר עצמו, ולא היה מראה את גדולתו. ומספרים שפעם אחת בשנה היו רואים אותו עם סידור ר' שבת, בעת הכפרות. ופעם שאלו אותו מדוע הוא לוקח בגלוי סידור ר' שבת, ענה ר' משה משום דאמרינן 'בני אדם', וכמו שהתרגול מסתכל בסידור, מסתכל בו גם אני. ומן הענין לספר גדולתו, שהיה מיווד עם הגר"ח מבריסק זצ"ל, ופעם אחת הגר"ח מבריסק הראה לו

יוצא לאור על ידי מכון ביים דרך

לפרטים והנצחות 0556712159

אפשר לקבלו כל שבוע דרך המייל bd025401167@gmail.com